

ΤΟ ΠΑΙΟΥΒΑΣΙΛΕΙΑ

(Σκίτσο του κ. Γεω. Γρηγόρη)

ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΙ

ΤΟΥ Κ. ΔΗΜΟΣΘΕΝΗ ΒΟΥΤΥΡΑ

ΜΙΑ ΝΥΧΤΑ ΦΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΓΑΠΗΣ

(Ανεκδότης)

Την ήξερα από χρόνια πολλά, από παιδάκι, τη γρηιά Μπαρούτσα, και μάλιστα τη φοβόμουν, όταν την έβλεπα, κι' έτρεχα να κρυφτώ.

Μα κι' αυτή μου έκανε τόν μπαμπούλα.

—Αν δέν άκουξ τή μητέρα σου, θα σ' άρπάξω και θα σε φάω !... μου έλεγε, και μωγγρίζε.

Εγώ τ'άβασα στά παιδιά ή χοιρόβουν τίσω από τη μάνα μου. Ήσυχάζα όμωσ λίγο, που άκουγα τη μάνα μου να της λέη :

—Μή, μη, κυρία Μπαρούτσα, μη τόν πάρεις !... Από τώρα και στο έξης θάνα καλό παιδί !...

Και σά να την βλέπω. Την βλέπω όμωσ, να, όπωσ τώρα μεγάλος τήν έβλεπα, όχι όπωσ ήταν τότε. Μα μου φαίνεται πως έτσι γρηιά θα ήταν πάντα, δέν όσηοξε ποτέ νέη !...

Μελαφή, κισκούρα λίγο, με μύτη μεγάλη και γρογρή σαν τόν όρνειον. Και μιá φωνή, όταν θύμων, σαν τσαλιούθ.

Ύστερα έμαθα πως έκανε μίση. Και όλοι, ή όλες, την φοβότανσαν στη γειτονιά. Άλλά και όλεσ σχεδόν τρέζαν σ' αυτή. Και όχι από τη γειτονιά μας μόνο, άλλ' από παντού.

Από παντού πήγαν να την έπισκεφθούν και να της ζητήσουν τη βοήθειά της, όπωσ πάνε στις εκκλησιές, στους άγιουσ. Ήταν σαν ένας Θεός, σκληρός και καλός.

Τής ζητούσαν ή διοτιζομένους να τους φέρη τόν άνδρα τους πίσω, στο σπίτι, που ξεμελιούσαν από κάποιον, τότε λημονήσει. Άλλες πάλι πήγαν να ζητούσαν να άπομαλίσουν άνδρα άλλης, ήθελαν αυτά τά μίση να τους δάνη. Και άλλες να χάνουν κακό στους έχθρούς τους. Να χάνουν τό λογικό, να πεθάνουν, να κληρονομήσουν, να φέρουν από τη γειτονιά ό ή χθροί, και άπειρα άλλα.

Και σαν Θεός, ή γρηιά Μπαρούτσα τάνει, τά μωγγίζε αυτά σέ χάνουν που τά ζητούσαν και πληρώναν καλά. Έμαθον την τίτιχιά, έδωσ και τί δυστυχία, τό θάνατο, την τρέλλα !...

Αυτά άδωνα από τη μητέρα μου, που τήν φοβόταν πάρα πολύ. Κι' έγώ, αν και μεγαλιότοχος τότε, δέν πήγανα τίσιω.

Μα και μεγάλος έπειτα, δέν την έβλεπα με καλό μάτι. Και η' όλεσ τις ιδέες τις άλλες που είχα, κατάβαθα άσθανόμουν μιá φρική, όταν αντίκριζα τη μηαή και θολή ματιά της.

Έλεγε αυτή και δυό παιδιά, δυό άγόρια. Τόνα, ένας ψηλός και γρηός άνδρας, ό ελε γίνε τελωνομάλας και βρισκόταν μακριά από την Άθήνα. Ο άλλος ήταν σχεδόν μισοτέλλος, βλάκας.

Αυτόν τόν ήξερα καλά. Δούλεν σέ συμβολαιογραφείο, έκανε αντίγραφα. Και τό κατοίθωνε αυτό και πολύ καλά. Ήταν σαν μηχανή, να κινή αντίγραφα. Τιποτε άλλο όμωσ.

Έλεγε κάνει σπονήδς καλέσ, μιá κατί έσπαθε !...

Τά παιδιά της γειτονιάς τόν περιγελοούσαν, όταν δέν τά βλέπανε ή μάνας τους. Άλλ' αυτός δέ θύμονε, δέν θύμωνε ποτέ του. Χαμογελοόσε.

Τελεινταία όμωσ τόν είχα χάσει, δέν τόν έβλεπα. Και μιá μέρα, γοργίς να ρωτήσω, έμαθα πως τόν είξε πάρει κοντά του ό αδελφός του,

ό τελωνομάλας. Γι' αυτόν τόν τρελλό είχα άκουσει πολλά. Ήταν πρώτα τό καμάρι τόν γονέον του, γιατί έπαυσε τά χοιρομάτα και δούεσο, πως είχαν έλπίδες μεγάλες ότι θα γινόταν κάτι. Και ή παύσα έλεγε, πως όταν τόν είξε γεννηθεί, είχε δη τά μετανάστη να κλαύουν ή Μοίρες, φοροτιμένες καλαθάκια γεμάτα. Πληρώσαν στην κοιλία το μωρού κι' άδειασαν επάνου του τά καλαθάκια τουσ !...

Αυτά διηγόταν ή μάγισσα για τό δεύτερο παιδί της, τόν Αντώνη, όταν αυτός πήγανε στο σχολείο και έδωσαν πάντα πρώτος. Και όταν τελειόσε, πάλι πρώτος, άλλα φοιτητής, κατί έσπαθε, κατί, κι' έλεγε σέ μιá μισοτέλλος, κι' έπειτα ένας βλάκας.

Κι' έλεγε γι' αυτό ή μάνα μου :

—Πούδς έξορι αν δέν έδωσε από γινό της, κατί λάθος, ή Μπαρούτσα, άπ' εκείνα τά φάρμακα, τά μίση, που κατασκάνεισ για να κινή κοιτούς, βλάκας. Και έκανε τό γινό της βλάκας !... Ή τιμορι !...

Ένα βράδι, έπειτα από τό φαί, μου λέει ή μάνα μου :

—Εγώ θα πάω έδώ, στις Μπαρούτσας, γιατί, δέν θα τό έζηρω, και ή γρηιά !...

Εγώ στανιθήθηκα.

Ή μάνα μου έκαλοήθησε :

—Ε, ό Θεός άς της συχορέσει τις άμαρτίες της !... Κι' είξ' κάνει, ή καινήνη, πολλές και πολλές !... Πάω να καθήσω λίγο. Και πίσω, προ πάντων, για κείνο τό κοριτσι, την έγγονή της !... Αυτό τό κοριτσι, άλλ' θεια, στην καρδιά μου τόχιω !...

Παρά λίγο να γονατίσω έμπρός της, σαν νύχη γέρο πνευματικό, και να της πώ πως και μένα ποθεσ καθισα στην καρδιά μου, είξε καφερόθη, και δέν θα μωρούσα ποτέ να τη βγάλω, παρά μόνον όταν έδωρα και την καρδιά μου μαζί !...

Κρατήθηκα, άλλ' ή καρδιά μου ή δύστυχη χιπειόσε τόσο πολύ, που η' είξε κάνει κατακίτρινο. Ή μάνα μου τώε.

—Μά γιατί έβλεπ' έτσι ; Μηπως είσαι άρρωστος ; με ρωτήσε. —Όχι, μητέρα, είμαι καλά !... Έταράχτηκα λίγο !... Δέν τό έβροξ ; είμαι πολύ νεφρός !... Θά πάε τώρα, έ !... Εγώ θα μένω μόνος !... Και πως δέν ήθελα !... Τι λέε, νάθω κι' εγώ μαζί σου !...

Ή μάνα μου, πονηρή γυναίκα, που τη φοβόμουν, όλο τό κακό έβάζε με τό νοή της, με κωτάζε άλλόκοτα.

—Ελα, ελα, ελα !... Άντι να μείνης μόνος !... καλότερα να μείνης κοντά σέ μιá πεθαμένη !...

Τι κακιά γυναίκα !...

Και κατεβρισκε και βγρισκε στον παλμόδρομο, στο στενό δρόμο, όπου δύο παλιά σπίτια ύφαινονταν. Τό πιο παλιό όμωσ σίγουρα, θά ήταν της Μπαρούτσας. Ήταν και ψηλό. Άλλά καταρραμένο, με καταραγομένους τούς τοίχους τόν άπό την πολικαρία. Ότε μισριά έβαζαν να διορθώσουν κατί.

Κάτο είξε μαγαζιά. Τά είξε όμως ένας κι' έβαζε κοφίλια και

κόκαλα. Και βρούσαν, βρούσαν αυτά τα μαγαζιά φοκαλιά.
 Και τώρα, αν και κλειστά, μάς ήρθε ή βροχια τους, σάν να περιμένε
 απ' έξω κι' έφραζε να μάς ισοδελιχί.
 Τό σπiti αυτό της μάγισσας, που τώβλεπα με κακό μάτι και που έ-
 θαζαζε κι' αυτό τη μυροδιά, τη βρόχινη των κοκαλιών, σάν νάταν ή
 ανατολή του, τώ γυατού του, και ούτε να τώ πλησίασο ήθελα, πόσο επι-
 θιμοσία τώρα και κίλισσον καρώ να έπω μέσα !... Πριν ήταν ή κό-
 λασι και τώρα είχε γίνει ή παράδεισος...

Μιά κόρη έβράνιχε μιá μέρá στο άπαιστο αυτό σπιτι, μιá κόρη, και
 από σκοτεινό, άπαιστο, τώ έκανε να λάμπη !...
 Ήταν ή έγγονη της Μπαρούτενας, κόρη τού τελονοργίλακα γιου της.
 —Μιά πως, μιá πως, έλεγα ύια την είδα. Βγάζον τριαντάφυλλα ή
 τσουνίδες ; Ή σαφές πουλάκι ;...

Και δέν τώλεγα μόνος έγω, ό κόσμος όλος τώλεγε. Και δέν τώθελα
 να τώ λέη, ήθελα ό κόσμος να μιν τώβλεπε αυτό, όχι... Μόνος έγω !...
 Όχι, σταρική, με γυλιανά φώρια μάτια, θαμιάσιο σώμα, ύπερ-
 φανη...

Και πήγαινε με ενταρίσιμ που δά την έβλεπα, δά καθόμιον κοντά
 της... Ή πόρτα ήταν άνοχη κι' απήραζε, χωρίς να χριτησομμε.
 Άνεβήκαμε την παλιά σκάλα, που άρχισε να τρώξη, σάν να πουού-
 σε και φωνάζε, και βροθελασε στην πόρτα ενός μεγάλου διακοιτιού, που
 στη μέση του λαμπιάδε μεγάλες κούρτζιαν ή νεκρή Μπαρούτενα. Τό
 τέρετρο της κούρτζιαν τώ στήριζαν.

Τέσσερες γρηές μαυροφώρες καθόντουσαν κοντά της, χωρίς να μι-
 λουιν. Γύρισαν, μάς κίτταζαν που απήραζε, και πάλι σάφιναν τά κεφάλια.
 Ούταν φιλένδε τις πάλιες και ίσως νάκαναν κι' αυτές την ύια
 δουκιά, μάγια.

Ή έγγονη ύιας δέν ήταν εκεί !...
 Ένα ναυατεδά, δυό κάδρα από πάνω.
 Καθόμιον στο ναυατεδά.
 —Ποιό !... ή νεκρή χαιμογιά !... που έλεπε σιγά ή μητέρα μου.
 —Τι, τι ; ρώτησα έγω.
 —Χαιμογιά, έερο 'γώ !... Θά πέθανε με χαιμογέλο !...

Κι' έτσι ήταν. Ή γρηή Μπαρούτενα, καθώς την είχαν σαλιωμένη,
 με τά καλά της, ρώχη, τά χέρια σταφυριμένα, φαινότανε να χαιμογιά,
 σάν να κούτταν κι' έβλεπε φώριό όνειρο.
 —Μιά πουά η Νίτσι ; ρώτησα έγω τόν έαυτό μου.
 Πέρα, στη μέση δυό παραθύρων, ένας καθρέφτης
 σκεπασιμένος.

Σ' αυτόν ή Νίτσι δάβλεπε τώ φώριό πρόσωπό της.
 Μιά πριν έρθει αυτή και τόν άγιάσιο, θά έβλεπε τη
 μορφή της ή Μπαρούτενα...
 —Μιά γιατί δέν είναι ; σκεπτόμιον. Μήπως έβραγε,
 μήπως, μήπως...
 Ένα μάσο σιμωραζε μου παρσισιάστριχε, σέροντας
 πολλά μαζά του.

Και ήσυχία. Κανείς δέν μιλούσε. Τό φως τόν λα-
 μπιάδον αυτό κάποτε σάλενε.
 Νά, όμως, ξεφινικά και σάν να φωτίστριχε ή πόρτα
 από λάμψη γίανκιά ζοής και ήσυχης. Αυτή είχε φανί !
 Ή καρδιά μου, άντι να χριτηση δυνατά, θά στα-
 μάττεισ δίχως άλλο κείνη τη στιγμή τη δουκιά της,
 γά να την θαυιάσει κι' αυτή, να... Μά τι να πώ ακόμα ;...
 Με ήξερε, και με ήξερε. Άλλά δέν γνόριζε πώς ήμιν, τ' όνομά
 μου. Με τη μητέρα μου όμως γνόριζόντουσαν.

Έλεγε καθόμιον κοντά στη μητέρα μου και της έλεγε για τώ θανάτο
 της γκαράς της. Μιλούσαν σιγά, σάν να φουόντουσαν μη ξητηήσου-
 την πεθαμένη μάγισσα.

Κι' έγω, από την άλλη μεριά της μητέρας μου, από τη δεξιά, κά-
 νοντα, σκεμνένο, όπι άκούω, προσάφουσα να την βλέπω, να την
 βλέπω !... Σε μιá στιγμή, που άνοσηκώθηκα, είδα τις γρηές τά μάτια
 τους ναμυ στήριωμένα σέ μάς.
 Μιά και πώς μου φάνηκε ή γρηή Μπαρούτενα !... Σάν νάχε μεγα-
 λώσει τώ χαιμογέλο της !... *

Ή μάνα μου όμως, ύστερα από άνοχη ώρα και άφού είχαν τελειώ-
 σουν την έμλια κι' έμειναν σιωπηλές, ελεπε στη Νίτσι πώς θάβραγε. Κι'
 έπειτα στράφηκε σέ μένα.
 —Εσύ τι θά κάνης ; με ρώτησε. Άν θέλεις κάθισε, να κάνης συμ-
 τρωιά στη Νίτσι...
 —Ναί, θά καθόσω, της άπάντησα έγω.
 —Θά έμεινα άκόμια, αλλά θυμηθήκα πώς πάει για βορφή και πρέπει
 να πάω να κλείσω τά παράθυρα...
 Κι' έβραγε. Ή σκάλα έτρωζε, φωνάζε κι' έπειτα ήσυχάζε.
 Άκουσα τη μάνα μου να κείνη και την πόρτα.
 Έγώ καθόμιον στη μιá άκρη τού καναπέ και ή Νίτσι στην άλλη.
 Έξανα πώς δέν την πρόσεχα, γιατί είχα δει τά μάτια και τόν τε-
 σάμιον γρηών να μάς κίτταζον καρδιά.
 Άν ιμωρούσα, θά τούς τώβγαζά !...
 Ό'αν όιας σάφιναν πάλι ή γρηές περισσότερο τώ κεφάλι, βόρκα εν-
 κια και γίνοια να την δώ. Μά τώ ίδιο έκανε και κείνη και τά μάτια
 μας σινανηθήσαν.

Πο' όλιγο να της χαιμογιάσο.
 Άλλά ή γρηές τώρα ύια κίτταζαν με θυροκίενα κεφάλια, άφού κάτι
 είπαν μεταξύ τους, κι' ύστερα σηκώθησαν, τώλχησαν στά μαύρα τους
 πλατιά σάλια, άσπάρσθησαν τη νεκρή και ήσαν πρós την έγγονη της.
 —Θά φύγετε ; τις ρώτησε κείνη.
 —Ναί, ναί, καθόμιστε μακριά πολύ...
 Κι' έβραγε.

Κι' έβραγε.
 Ή σκάλα άρχισε να τρώξη δυνατά. Ύστερα, όταν έβραγε, άκούστηχε
 ή πόρτα ν' άνογιη και να κλείνη δυνατά.

—Τώρα, τώρα, έκανε ή Νίτσι, κι' ένοσε τά χέρια της, τί θά κάνω ;
 Και ή καρδιά Μαρία πάει στο σπιτι, δέν μπορούσε, είχε τρεις βροαδές
 να κοιμηθί...
 —Μιά γιατί κάνετε έτσι, δεσποινίς, της είπα έγω, και σηκώθηκα. Έ-
 μένα δέν με λογαριάζετε !... Έγώ θά μείνω εδώ, φίλακας, δρόντουσε,
 μαντροσκούλο !...

Κάτι σάν μικρό χαιμογέλο πήγε να φωτίση τη μορφή της.
 —Έγχαριστώ, μου έλεπε.
 Έγώ έξακολούθησα :

—Και τώ καλύτερο είναι, σάς συμβουλεύω, να πάτε να κοιμηθήτε
 σεις στο δωμάτιό σας. Έγώ θά μείνω δω...
 —Άχ, ναί, ναί...δέν ιμωρώ !...
 —Γιατί ;
 —Γιατί... να... να σές τώ πώ, φοβόμια...
 —Τότε έδώ... Αυτό έσκι στην καρδιά τού έπανοφώρι δικό σας είναι ;
 —Ναί, ναί...
 Πήγα, τώ πήρα και της τώ έδωσα.

—Νά σκεπασθήτε, έδώ, στη γωνιά που καθόσαστε, τού καναπέ, και
 να προσαθήσετε να λάρατε έναν ύπνο. Θά σας ζάνη καλό !... Μην τόν
 διώξετε, όταν έρθει, να τόν λάρατε, έγω δέν θά ζηλέμω !...
 Χαιμογιάσατε τώρα και ελεπε, σάν να με μύλωνε :

—Μέ κάνετε και γελά ! Μιά τι είσατε σεις !...
 Σαλιώθηκα στην άκρη τού καναπέ, σκεπασμένη με τώ έπανοφώρι της.
 Έγώ, καθόμιον στην άλλη άκρη, δέν την κίτταζα. Έξανα πώς
 σκεπτιόμιον.

Πέρασε λίγη ώρα. Σά να την πήρε ό ύπνος μου φάνηκε. Έξανα τό-
 τε κι' έγώ τώ ίδιο και προσάθησα να κοιμηθώ.
 Και να, μ' έδ' αυτά που είχα στο νού μου, να ό ύπνος και ήθε.
 Άλλά δέν κρήσετε πολύ, κι' άκούω μιá φωνή, ένα ξεφινωτό άγόνιας,
 σάν να ξεφινόσε ή πεθαμένη.

Πεταθήκα.
 Ή κόρη κούτταν, ή νεκρή άκνήτη, ό λαμπιάδες να κούττων...
 Έναν κροτό άκουσα όμοιο τότε, σιγαλό, στη σκάλα,
 σάν κάποιος ν' άνεβαινε σιγά, και ή σκάλα άφινε
 τοιχοφές μικρούς.
 —Άκούς, άκούς !... άκούω τη Νίτσι να λέη.
 Έλεγε ξετηήσει και πρόσεχε στους κροτούς,
 —Τι άκούτε σεις ; τη ρώτησα.
 —Ή σκάλα τρώζει, σάν κάποιος ν' άνεβαίνη σιγά !
 Ήταν τρομαγμένη.

Σηκώθηκα και όμωρα έβω από τώ δωμάτιο. Μό-
 λης φωτίσθησαν απ' τη λαμπία ή σκάλα. Ή γρηή
 Μπαρούτενα δέν ήθελε ούτε τώ γκαζί, ούτε τώ ήλε-
 κτροκό.

Κανείς δέν ύπρηχε στη σκάλα. Άναφα κι' ένα σπι-
 τώ, απ' έξωνα τά χροματιστά, που έτιχε ύψω μαζά
 μου. Κανείς. Ύστερα κατέβηκα και κλείδωσα την
 πόρτα.

Όταν άνεβήκα, την είδα να με περιμένει όρθια, ταρυγμένη...
 —Ήσυχασε, της είπα, ήσυχασε. Ούταν κειμιά γάτα...
 —Γάτα δέν έβραγε, κι' έπειτα, έτσι θ' άνεβαίνη ;...
 Ήμιον ταρυγμένος κι' έγώ όχι λίγο.
 Έκάθισα στόν καναπέ. Όμοια έκανε και κείνη.
 —Ούταν ή φωνή της, άρχισε να ιμωέ λέη.

Πού να κούλλησε πιά ύπνος, και σέ κείνη και σέ μένα. Είχα δει και
 την ώρα. Τέσσερες πλησίαζε. Χάρηκε.
 —Ά, κοντένε να ξεμερώσει !... ελεπε και πήρε θάρρος.
 Φαινόται όμοιο πώς ήταν γκαζιό, όπως λένε, να σιμωθόν και άλλα
 αυτή τη βροαδή, γιατί καθός της έλεγα διάφορα, γά να περάσω ή ό-
 ρα, να και μιá μου άκούγηται. Έλεγε σηκωθί άνεμος.

Τό φως τόν λαμπιάδον κινιθήκε σάν σημασιόλα, από τόν άνεμο. Πε-
 ταχθήκαμε. Ένα παράθυρο ήταν άνοχό, τώ πέρα.
 Κινηθήκαμε κι' ό δυό να πάμε, αλλά κείνη τη στιγμή μιá άγρια
 πνοή όρμά μέσα με κρούτος, ούλοιάματα, σβένει τις λαμπιάδες και σκο-
 τάδι πικνό αλώνεταται.
 Άκουσα τη φωνή της κι' ένα σώμα έπάνω μου έπεσε.
 —Μη φοβάσαι, μη, φοβάσαι !... της είπα.
 Και χωρίς να θέλω, άκούθημα τά χείλια μου στο πρόσωπό της...
 —Μή !...
 Την άφησα γόρηγο. Και όμωρα να κλείσω τώ παράθυρο.

Τώβλεσα, αλλά καθός γράφα και ζητούσα τά σπιρτα μου, μά όστρω-
 χή, που σά ν' άνοιξε κι' έκλεισε, με τώβλεσε, και τότε, πώς, πώς έγχε
 και χριτησο κάπου... Κρούτος μεγάλος έγινε φωνή, φωνάζα κι' έγώ...
 Έλεγα γκρεμίσει τη νεκρή μάγισσα !... *

Όταν, με κόπο και βράσινα, έβαλα πάλι τη γρηή στη θέσι της και
 ή λαμπιάδες τη φωτίζαν, και όταν έβω άκούγηταν δυνατή βορφή να
 πέφτη, με κεραινόμης, τότε καθόμιον και μιλήσαμε πάλι.
 —Ω, τί κακά νύχτα, τί κακά !... ελεπε ή Νίτσι.
 —Ναί, της άπάντησα έγω, άλλ' απ' την κακιά αυτή νύχτα γεννήθηκε
 σέ μένα μιá ετυχία, μιá έλπιδα μεγάλη !... Τι λέτε, τί λές, Νίτσι ;
 Νά την σόσωσά αυτή την έλπιδα ή να την άφησω να μεγαλώση !...
 Πές μου !... *

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ

